

Buurt sportcoach Kompas maakt buurt sportcoach slimmer en sterker

Buurt sportcoaches vervullen in het Nederlands sportbeleid op lokaal niveau een steeds grotere rol. Ze vormen binnen het Nationaal Sportakkoord een belangrijk onderdeel in het helpen van mensen die een belemmering ervaren om te sporten. De ruim 6.000 buurt sportcoaches worden zo door gemeenten voor verschillende doelgroepen ingezet. Die diversiteit is aan de ene kant de kracht van de regeling, maar tegelijkertijd is het meten van de effectiviteit daardoor lastiger. Met het Buurt sportcoach Kompas hebben Team Sportservice en Techonomy een monitoringtool ontwikkeld die meer inzicht kan opleveren voor buurt sportcoaches zelf en beleidsmakers op alle niveaus.

DOOR PIETER VAN DER MEER

“Ik hoop dat we straks kunnen zeggen: ‘Dit is wat de buurt sportcoach voor impact heeft, dit is het bereik, zo veel Nederlanders helpen we en zo zouden we het nog beter kunnen doen.’”

Elvira Stinissen

Naar de buurt sportcoachregeling is de laatste jaren regelmatig onderzoek gedaan. In 2017 liet het Ministerie van VWS door Mulier Instituut al een effectmeting van de regeling uitvoeren. Dat werd uiteindelijk meer een evaluatie, omdat het lastig bleek om een effect te meten, legt Elvira Stinissen uit. Zij is als senior beleidsmedewerker bij de Directie Sport van VWS al langer bij de buurt sportcoachregeling betrokken. “De buurt sportcoach zit in een hele keten. Je kunt moeilijk uitlichten wat hij of zij doet om te kijken of dat leidt tot een bepaald effect wat we beogen.” Binnen het ministerie werd toen verder gezocht naar mogelijkheden om meer inzicht te krijgen in de impact die buurt sportcoaches kunnen

hebben. Kamerleden vragen de minister regelmatig naar meer details over deze regeling, geeft Stinissen aan. “We willen daar zelf ook graag meer over weten, omdat de buurt sportcoach een van onze grootste regelingen is op het gebied van sportstimulering.”

Behoeften in kaart

Zo ontstond het idee om een monitoringtool te ontwikkelen, waarbij buurt sportcoaches en deelnemers aan activiteiten een vragenlijst invullen. Een belangrijke voorwaarde die Stinissen daarbij zag, was dat die informatie over het bereik en de effectiviteit van een activiteit doorvertaald kan worden op verschillende niveaus. “Wij vragen best veel informatie van gemeenten als het om de buurt sportcoach gaat en als je kijkt wat zij daar voor terugkrijgen, is dat eigenlijk heel erg beperkt. We waren daarom ook op zoek naar hoe we de gemeenten meer kunnen ondersteunen bij hun beleid.” VWS liet om die reden door Mulier Instituut een behoefteonderzoek doen bij buurt sportcoaches en de schil daaromheen. Op basis daarvan ontstond een sterk beeld, namelijk dat de mensen in het veld zelf ook graag meer inzicht zouden krijgen in hoe ze hun activiteiten beter kunnen doen. Tegelijkertijd werd duidelijk dat het invullen en bijhouden van vragenlijsten voor een dergelijke tool vooral niet te veel tijd mag kosten.

Na die voorstudie zette VWS twee jaar geleden een offertetraject voor een monitoringtool uit. Team Sportservice en Techonomy vormden daarbij samen een van de deelnemende combinaties. Team Sportservice was daarvoor al bezig met het automatiseren van vragenlijsten om het werk van buurt sportcoaches in de gemeenten waar zij actief zijn te kunnen optimaliseren. Het offertetraject van VWS lag precies in het verlengde van de samenwerking die zij al hadden gevonden met Techonomy. “Er waren meer inschrijvers met goede plannen,” zegt Stinissen, “maar we hebben voor deze combi gekozen, omdat zij met Techonomy de techniek in huis hadden en met Team Sportservice het lokale netwerk en de kennis van de regelingen. Zij zaten samen precies op het pad waar we naartoe wilden.”

Gedeelde plus

Dat pad heeft uiteindelijk geleid tot de daadwerkelijke lancering van het Buurt sportcoach Kompas dit jaar. Stinissen ziet in deze applicatie een duidelijke meerwaarde voor buurt sportcoaches. “Er is veel rekening gehouden met de gebruiksvriendelijkheid, zodat de buurt sportcoaches niet de hele dag achter een scherm hoeven te zitten om alles bij te houden. Zij kunnen er zelf juist beter van worden.” Aan de andere kant heeft de tool ook voor gemeenten en de landelijke overheid een duidelijke meerwaarde. Stinissen: “Ik hoop dat we straks kunnen zeggen: ‘Dit is wat de buurt sportcoach voor impact heeft, dit is het bereik, zo veel Nederlanders helpen we en zo zouden we het nog beter kunnen doen.’”

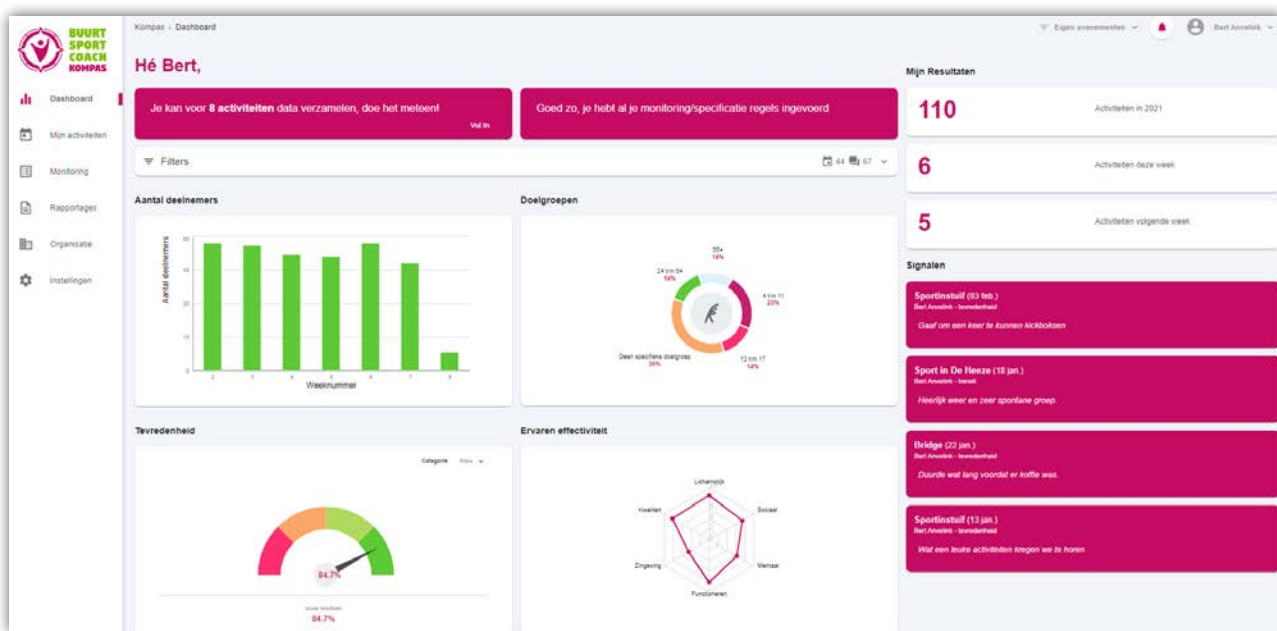
Het Buurt sportcoach Kompas is volgens haar vooral handig om lopend beleid te evalueren en bij te sturen. Naarmate meer buurt sportcoaches en gemeenten meedoen, worden de uit de applicatie verkregen inzichten uiteraard nog waardevoller. In het eerste jaar kunnen gemeenten met steun van VWS kosteloos kennismaken met de tool. “We zullen het Kompas zeker vanuit het ministerie promoten, omdat we er met zijn allen wat aan hebben. Het is een gedeelde verantwoordelijkheid en een gedeelde plus die wij hier uithalen.”

Een extra plus ziet Stinissen op de lange termijn in de mogelijkheid om de inzichten uit de tool aan meer beleidsterreinen te koppelen. “Dat verbinden past ook bij het werk van de buurt sportcoach. Als we kijken naar

“De buurt sportcoach richt zich vaak op meer dan alleen de fysieke component. Juist het gehele plaatje is interessant voor extra inzichten over de opbrengsten van zijn werk”

Wikke van Stam

de brug met de zorg, merken we dat het nog ingewikkeld is. Het zou enorme winst zijn als we kunnen aantonen wat de impact van de buurtsportcoach is voor het zorgdomein.”

Landelijk beeld

Om te zorgen dat het Kompas ook daadwerkelijk inzichten oplevert die zowel individueel als collectief bruikbaar zijn, werden Mulier Instituut en Kenniscentrum Sport & Bewegen ingeschakeld om feedback te geven op de standaardvragenlijsten. Zij zijn onderdeel van de begeleidingscommissie van het project, waarin ook het Ministerie van VWS, Vereniging Sport en Gemeenten, Wij Buurtsportcoaches en een aantal gemeenten zitten.

Onderzoeker Wikke van Stam is vanuit het Mulier Instituut betrokken bij studies naar buurtsportcoaches en schoof graag aan bij het ontwikkelproces van het Buurtsportcoach Kompas. “Elke buurtsportcoach doet heel erg zijn best, maar wat levert dat nu echt op? Hoe kunnen we zeggen ‘Door de buurtsportcoaches is de beweegdeelname omhooggegaan’ of ‘Door de buurtsportcoaches zijn mensen gezonder geworden’? Effecten hierop zijn niet te meten, tenzij je ook alle omgevingsfactoren meeneemt. We kunnen wel meten wat met een activiteit is bereikt qua aantallen deelnemers en daarnaast hoe tevreden zij zijn geweest en hoe zij de effectiviteit hebben ervaren. Als je die individuele opbrengsten optelt, kun je een landelijk beeld krijgen van het bereik en de impact van de buurtsportcoaches.”

Positieve gezondheid

Om in kaart te brengen hoe deelnemers het effect van de aanpak van de buurtsportcoach ervaren, wordt in het Buurtsportcoach Kompas gebruikgemaakt van de benadering van positieve gezondheid. Het gaat daarbij om zes factoren waaraan sport en bewegen kan bijdragen: lichaamsfuncties, mentaal welbevinden, zingeving, kwaliteit van leven, meedoen en het dagelijks leven. Dat model is op zo’n manier gebruikt, dat de vragenlijsten waardevolle informatie opleveren zonder dat het de buurtsportcoach en de respondenten al te veel tijd kost. “Het werk van de buurtsportcoach richt zich vaak op meer dan alleen de fysieke component. Juist het gehele plaatje en de opbrengsten daarvan zijn interessant voor extra inzichten over de opbrengsten van de buurtsportcoach”, zegt Van Stam.

Deelnemers moeten bijvoorbeeld een ranking maken van waar de activiteit in hun ogen aan heeft bijgedragen. Per pijler wordt zo een aantal vragen gesteld. “Het mooie vanuit mijn optiek als onderzoeker is dat iedereen het op dezelfde manier gaat invullen. Daardoor kunnen we dat op grote schaal gaan bekijken. Dan kun je niet alleen naar die ene buurtsportcoach en die ene activiteit kijken, maar ook naar het totaal van wat de beroepsgroep van de buurtsportcoach nu oplevert.” Voor een onderbouwd landelijk inzicht is het van belang dat de respondenten representatief zijn, legt Van Stam uit. “We doen daarvoor het landelijke onderzoek dat we gaan uitvoeren ook een check op: dat we niet alleen vragenlijsten van buurtsportcoaches uit de grote steden hebben of die alleen met ouderen werken. Je hoopt op een zo representa-

tief mogelijke groep, zodat je een goed antwoord kunt geven op de vraag wat het oplevert. Het zou mooi zijn als we ook verschillende groepen met elkaar kunnen vergelijken: Hebben buurtsportcoaches bij bepaalde doelgroepen of sectoren bijvoorbeeld meer of anders impact dan bij andere groepen?”

Analytics for everyone

Buurtsportcoaches en gemeenten hebben door het gebruiksvriendelijke dashboard van het Kompas al op veel kortere termijn inzicht. “Het is een continue meting. Een deelnemer of buurtsportcoach vult het in zodra de activiteit of het gesprek is geweest; het is niet terugkijkend op een afgelopen jaar bijvoorbeeld. Ook is het goed dat deelnemers worden bevraagd. Dat is waardevol en een goede toevoeging op het huidige monitoringsonderzoek.” Behalve de ervaren effectiviteit levert de tool ook data op van de aantallen deelnemers en tot welke doelgroep zij behoren. Dat levert volgens Van Stam ook al winst op. “Veel buurtsportcoaches vinden het monitoren van wat ze doen lastig. Daar help je ze op deze manier mee en daarmee kun je dat werk ook op een grotere schaal gewoon goed in beeld krijgen.”

Bij het ontwerpen van het Buurtsportcoach Kompas stond gebruiksvriendelijkheid voor buurtsportcoaches voortdurend voorop. Daarbij werden de makers duidelijk geholpen door de beschikbare technologie, ziet Peter Sprenger, directeur van Techonomy. “Grote datasystemen zijn niet nieuw, een praktisch tooltje om iets na afloop te evalueren ook niet. Bij het Buurtsportcoach Kompas snijdt het mes wat dat betreft aan beide kanten.” Dat mag wat Sprenger betreft gerust een revolutie worden genoemd. “Een paar jaar geleden was het te complex om te bouwen of te duur. De technologie helpt ons daar nu echt bij. Het probleem is niet om een groot datasysteem te bouwen, maar meer hoe je het makkelijk toegankelijk krijgt, zodat een individu daaruit informatie kan aflezen en feedback direct kan interpreteren. Dat noemen ze *analytics for everyone*, een van de concepten uit het bedrijfsleven van het moment. *Analytics* is niet meer iets van achteraf en door de mensen die daar verstand van hebben, het is ook gripbaar voor de dagelijkse praktijk van je activiteit.”

Het *fun*-aspect van de tool is daarom een belangrijk onderdeel van die laagdrempeligheid. Sprenger: “Veel datasystemen zijn bedoeld om jou te controleren. Wij zagen wel in dat deze tool juist voor de praktijk is en dat het daarom ook bevredigend moet werken en *fun* moet opleveren. Dit zou nooit gaan werken als het voor een buurtsportcoach voelt alsof hij gecontroleerd wordt. Het gaat erom dat je geholpen wordt om je werk beter te doen. Het moet leuk zijn om in te vullen.” Het ontwerp en de visualisatie van het dashboard zijn daarbij essentieel, vervolgt Sprenger. “Dat zie je bijvoorbeeld nu ook in je betaallapp: die is goed vormgegeven, wat het toegankelijk maakt. Het is leuk om het grafiekje over je uitgaven vaker op te vragen! Dat is een van de grote slagen in de data-industrie van de laatste twee jaar: dat je data op een fantastische manier visueel kunt presenteren. Het is zoveel leuker en speelser geworden.”

“Het probleem is niet om een groot datasysteem te bouwen, maar meer hoe je het makkelijk toegankelijk krijgt. *Analytics for everyone*”

Peter Sprenger

Dat geldt ook voor de stap daarvoor, bij het invoeren van de input, wat in het geval van het Kompas het invullen van een vragenlijst betekent. “Door visuele kracht wordt de motivatie om in te vullen groter en daarmee zal de kwaliteit van de input ook toenemen.”

Dubbele winst

Met het Buurtsportcoach Kompas snijdt het mes niet alleen technisch aan twee kanten. Ook in de inzichten die eruit kunnen voortkomen, ziet Sprenger dubbele winst. “We hebben meer dan 6.000 buurtsportcoaches in Nederland die fantastisch werk doen. Daar zit ook een enorm volume aan investeringen in vanuit de overheid. Dit Kompas geeft meer antwoord op de aard en de richting van dat beleid. Wat heeft het voor zin als we honderden miljoenen euro’s in sport en bewegen steken, als we geen idee hebben of die mensen in enige mate tevreden zijn. Dan hebben we niks. We kunnen wel roepen dat sport en bewegen zo belangrijk is, maar we moeten ook antwoord geven op de vraag ‘Hoe dan?’”

Sprenger weet ook dat sport en bewegen concurreert met andere grote maatschappelijke vraagstukken. “Wij maken ons als sport met de inzichten uit deze tool sterker. Zo kun je je eigen producten en diensten verbeteren en maken we ons minder kwetsbaar voor politieke keuzes.” Het coronavirus heeft daar in zijn ogen een andere dimensie aan gegeven, waardoor het belang van sport meer gezien wordt. “Wat buurtsportcoaches en trainers op lokaal niveau doen, is fantastisch. Als we daarachter inzicht en intelligentie kunnen opbouwen in wat we doen en waarom we het goede doen, dan denk ik dat we de breedtesport echt kunnen versterken. Het Buurtsportcoach Kompas is daarmee een van de grootste slagen die we hebben gemaakt. En dit is daar echt het moment voor.” ●

MEER WETEN?

Ga voor meer informatie naar: www.buurtsportcoach-kompas.nl.